

disse Sager maa gives den samme Udgang til fri Proces, som der gives i alle andre Sager; og altsaa vil i Regelen, hvor en velhavende Mand finder sig foranlediget til at indsænke en sliq privat Politiefag mod en mindre velstaaende Modpart, denne sidste erholde fri Proces, hvilket da atter paa samme Maade vil foranledige det. Offentlige ikke ubetydelige Udgifter. Paa denne Maade ville vi faae at see en Masse private Tyendefager blive indsaettede for Overretterne, og næsten i enhver af disse Sager — thi almindeligviis vil Tyendet erholde fri Proces — vil saaledes det Offentlige blive bebyrdet med Udgifter. Jeg kan ikke Andet end ansee dette for aldeles urigtigt og principstridigt. Dermed vil jeg aldeles ikke sige, at det ikke var muligt, at Reglen om summa appellabilis i det Hele kunde undergaae nogen Modification, men det jeg mener, er, at det ikke paa nogen Maade gaaer an at udslette den aldeles i alle Politiefager, og under alle Omstændigheder kan jeg ikke Andet end paa det stærkteste fraraade, at man her skulde træffe en heelt isoleret Bestemmelse med Hensyn til Politiefager paa Landet, medens noget Egnende ikke blev gjort gjældende i Kjøbstæderne, og medens en anden Regel forblev herkende med Hensyn til alle andre Sager.

Monrad: Det var væsentligt det samme Hensyn, som den sidste ærede Taler gjorde gjældende, jeg ogsaa vilde have tilladt mig at udhæve. Jeg troer nemlig, at hvorledes man end indretter det med summa appellabilis, saa vil der altid dermed være forbunden endeel Ulemper. Men dette gjælder om Ordningen af næsten hvilket som helst vanskeligt Forhold, og derfor betyder det ikke saameget, at man fremhæver saa den og saa den Mislighed ved sliq et Forhold; det kommer an paa, med hvilken Ordning af Forholdet der er forbundet de færreste Ulemper. Ved det her omhandlede Spørgsmaal kommer det nu, saavidt jeg skjønner, væsentligt an paa Forholdet mellem Rettens Værdi og Befostringen ved at gjøre Retten gjældende. Enhver af os handler derefter i det private Liv; tabe vi en Fjirskilling her i Salen, kunde det nok være, at vi bukke os, for at tage den op; men skulde vi gaae ud paa Frederiksberg efter Fjirskillingen, vilde vi

tage det i Betænkning, og det vilde i alt Fald være et Spørgsmaal, om der ikke dermed gik mere Slid med, end de 4 Skilling vare værd. Det Samme gjælder ogsaa med Hensyn til det nærværende Spørgsmaal. Har Retten kun en ringe Værdi, saa er det urigtigt, at der anvendes en uforholdsmæssig stor Befostring, for at faae den opnaaet. Det er dette, som ligger til Grund for Bestemmelserne om summa appellabilis, og derfor ville de i Reglen ogsaa findes at medføre de fleste Fordele for Parterne. Naar Befostringerne ved Appel beløbe sig til mere end selve Sagen er værd for begge Parter, saa — enten de vinde eller tabe i 2den Instants, — gjøre de større Opoffrelser, end Sagen er værd. Det er derfor kun i ganske særdeles Tilfælde, hvor Lidenskabten er kommen i Bevægelse, at det kan falde Nogen ind, at gjøre større Udgifter, for at faae sin Ret, end Retten selv er værd.

Jeg kan heller ikke Andet end ligeledes bestemt udhæve det Hensyn, som under Discussionen er taget til Forholdet mellem de Rigere og de Fattigere. Jeg troer, at det kan for den Rige være aldeles ligegyldigt, om han skal bære de Udgifter, som ere forbundne med en Appel. Men derimod kunne ikke de mere Ubesmidlede staae sig ved, at der ved Foraffelsen af deres Ret voldes dem selv mere Uleilighed, og større Befostringer, end maaskee selve Retten er værd; blot det, at de maae vente en lang Tid, for at faae deres Ret, er allerede en stor Ubefagelighed for dem. Dette Hensyn maa man ikke tabe af Sigte ved denne Sags Overveielse. Jeg troer, at man er berettiget til at udgaae deraf; og jeg mener virkelig ikke, at de Dtringer, som her ere faldne med Hensyn til Underdommerne, skulde deles af ret mange af Thingets Medlemmer. Jeg troer virkelig, at den langt overveiende Deel af Thingets Medlemmer er enig i at antage, at de danske Underdommere ere samvittighedsfulde Mænd, som stræbe redeligt efter at finde, hvad der er Ret. Jeg troer derfor, at man roligt kan gaae ud fra den Forudsætning, at det, som Underretsdommerne fastsættte, i Reglen vil være det Rette, og at Underdommerne derfor ogsaa i disse mindre Bagatelsager vilde at træffe det Rette.